

Ломако Е.В.

Заклад вищої освіти «Університет Короля Данила»

Науковий керівник: Луцький Р.П.,

доктор юридичних наук, професор,
директор Науково-дослідного інституту
імені Академіка Івана Луцького
Університету Короля Данила
м. Івано-Франківськ

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Воєнний та надзвичайний стан - це виняткові ситуації, які вимагають від держави вжиття екстрених заходів для захисту населення та забезпечення національної безпеки. Одним із таких заходів є обмеження прав і свобод людини.

Конституція України гарантує права і свободи людини, але також передбачає можливість їх обмеження в умовах воєнного або надзвичайного стану. Закони України "Про правовий режим воєнного стану" та "Про правовий режим надзвичайного стану" деталізують порядок введення, тривалість та умови обмеження прав і свобод.

Воєнний стану в Україні передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Конституція України у ст. 92 закріпила, що виключно законами України визначається правовий режим воєнного стану, рішення про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України Конституція приймає Президент України (ст. 106), а Верховна Рада України протягом двох днів з моменту звернення Президента України має затвердити його укази про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях (ст.85) [2].

Основні питання правового режиму воєнного стану врегульовані спеціальним законом «Про правовий режим воєнного стану», який був прийнятий 12.05.2015 р. Цим Законом також визначено перелік заходів, які застосовуються в умовах воєнного стану. Серед заходів, що можуть запроваджуватись в умовах воєнного стану, і, які обмежують права та свободи людини і громадянина, можна виділити такі, як запровадження трудової повинності для працездатних осіб; примусове відчуження майна, що перебуває у приватній власності, запровадження комендантської години; встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також рух транспортних засобів; перевірка документів в осіб, а в разі потреби проведення огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян; заборона проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів; порушення питання про заборону діяльності політичних партій, громадських об'єднань. встановлення заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан; вилучення в окремих громадян електронного комунікаційного обладнання, телевізійної, відео- і

аудіоапаратури, комп'ютерів, а також у разі потреби інших технічних засобів зв'язку; заборона громадянам, які перебувають на військовому або спеціальному обліку, змінювати місце проживання (місце перебування) без відповідного дозволу; обмеження проходження альтернативної (невійськової) служби; військово-квартирна повинність для фізичних осіб; евакуація населення в разі виникнення або загрози виникнення надзвичайної ситуації, а також із зон збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій) у безпечні райони [1].

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>.